

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทนี้ได้สรุปสาระสำคัญของวัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดตามลำดับต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 5 ประการคือ

1. เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังก่อนการปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรตามลักษณะงานทั้ง 3 งาน ซึ่งได้แก่ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร และการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร
2. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติและระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ตามลักษณะงานทั้ง 3 งาน
3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับความคาดหวังก่อนการปฏิบัติการใช้หลักสูตรกับระดับการปฏิบัติและระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ตามลักษณะงานทั้ง 3 งาน
4. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติและระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของครู

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ที่มีความแตกต่างในด้านอายุ ประสบการณ์ในตำแหน่ง วุฒิทางการศึกษา และวิชาเอก ตามลักษณะงานทั้ง 3 งาน

5. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ตามลักษณะงานทั้ง 3 งาน

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ตั้งสมมติฐานไว้ 5 ประการคือ

1. ความคาดหวังก่อนการปฏิบัติการใช้หลักสูตรกับการปฏิบัติและความคิดเห็นต่อการปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี แตกต่างกัน ทั้ง 3 งาน
2. ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ที่มีอายุต่างกัน มีระดับการปฏิบัติและระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ทั้ง 3 งาน แตกต่างกัน
3. ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งต่างกัน มีระดับการปฏิบัติและระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ทั้ง 3 งาน แตกต่างกัน
4. ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีระดับการปฏิบัติและระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ทั้ง 3 งาน แตกต่างกัน
5. ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานีที่จบวิชาเอกต่างกัน มีระดับการปฏิบัติและระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ทั้ง 3 งาน แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี จำนวน 214 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อทราบถึง อายุ ประสบการณ์ในตำแหน่ง วุฒิทางการศึกษา และวิชาเอก

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังก่อนการปฏิบัติการใช้หลักสูตร และการปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ตามลักษณะงานที่ 3 งาน คือ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ได้ค่าความเชื่อมั่น ด้านความคาดหวังก่อนการปฏิบัติการใช้หลักสูตร .9932 ด้านการปฏิบัติการใช้หลักสูตร .9880

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง การปฏิบัติการใช้หลักสูตร พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ตามลักษณะงานทั้ง 3 งาน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้นำหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ขอความร่วมมือจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี เพื่อแจ้ง

ให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอในสังกัด 8 อำเภอ 4 กิ่งอำเภอ ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยที่ผู้วิจัยไปเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ด้วยตนเอง ภายใน 20 วัน แบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 214 ฉบับ ได้รับคืนมา 214 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 แยกเป็นข้อมูลเกี่ยวกับ อายุ ประสบการณ์ในตำแหน่ง วุฒิทางการศึกษา และวิชาเอก ด้วยการหาค่าร้อยละ
2. แบบสอบถามตอนที่ 2 ตามเกี่ยวกับความคาดหวังก่อนการปฏิบัติการใช้หลักสูตร และการปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี แล้วนำข้อมูลไปดำเนินการวิเคราะห์ ดังนี้

2.1 หาค่าเฉลี่ยของระดับความคาดหวังก่อนการปฏิบัติการใช้หลักสูตร และระดับการปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในแต่ละงานและโดยภาพรวม

2.2 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวัดการกระจายของข้อมูลในแต่ละงานและโดยภาพรวม

2.3 ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบระดับความคาดหวังก่อนการปฏิบัติการใช้หลักสูตรกับระดับการปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการหาค่าการทดสอบที่เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติและ ระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการหาค่าการทดสอบที และทดสอบค่าเอฟ

3. แบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ทั้ง 3 งาน ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์ และใช้ค่าความถี่จัดเรียงลำดับ

สรุปผลการวิจัย

1. รายละเอียดของผู้ให้ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลได้ข้อสรุปเกี่ยวกับรายละเอียดของผู้ให้ข้อมูล เพื่อการวิจัยการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดปัตตานี จำนวน 214 คน ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังก่อนการปฏิบัติการใช้หลักสูตร และการปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ตามลักษณะงานทั้ง 3 งานในโรงเรียนประถมศึกษาที่ปฏิบัติงานของตนเอง มีดังต่อไปนี้

1.1 อายุ ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีอายุตั้งแต่ 39 ปีลงมา คิดเป็นร้อยละ 65.4 และอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 34.6

1.2 ประสบการณ์ในตำแหน่ง ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่ง 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.0 ประสบการณ์ในตำแหน่ง 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.4 ประสบการณ์ในตำแหน่ง 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.6 ประสบการณ์ในตำแหน่ง 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.1 และประสบการณ์ในตำแหน่ง 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 15.9

1.3 วุฒិทางการศึกษา ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีวุฒิทางการศึกษาค่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 24.8 และที่มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 75.2

1.4 วิชาเอก ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทยวิชาเอกอนุบาล-ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 25.2 วิชาเอกอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 60.7 และที่ไม่มีวิชาเอก คิดเป็นร้อยละ 14.0

2. ผลการวิจัย

สำหรับผลการวิจัยสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

2.1 ผลของการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี สรุปได้ดังนี้

2.1.1 ความคาดหวังก่อนการปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั้ง 3 งาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, $S.D = .59$) เมื่อพิจารณาแต่ละงาน สามารถเรียงลำดับระดับความคาดหวังก่อนการปฏิบัติการใช้หลักสูตรตามค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ งานการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ($\bar{X} = 4.03$, $S.D = .64$) งานการบริหารหลักสูตร ($\bar{X} = 3.97$, $S.D = .61$) และงานการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ($\bar{X} = 3.96$, $S.D = .61$)

2.1.2 การปฏิบัติและความคิดเห็นต่อการปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั้ง 3 งาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$, $S.D = .50$) เมื่อพิจารณาแต่ละงานพบว่า ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติการใช้หลักสูตร งานการบริหารหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$, $S.D = .61$) งานการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$, $S.D = .63$) ส่วนการปฏิบัติการใช้หลักสูตรงานการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$, $S.D = .49$)

2.1.3 ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังก่อนการปฏิบัติการใช้หลักสูตรกับการปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) พบว่า ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความคาดหวังก่อนการปฏิบัติการใช้หลักสูตร โดยภาพรวมและแต่ละงานคือ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร มากกว่าการปฏิบัติการใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.1.4 ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติและระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของ

ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีความแตกต่างในด้าน อายุ ประสบการณ์ในตำแหน่ง วุฒิทางการศึกษา และวิชาเอก พบว่า

2.1.4.1 ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีอายุต่างกันมีระดับ การปฏิบัติและระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติการใช้หลักสูตรโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาแต่ละงานพบว่า ครูชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 ที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป มีระดับการปฏิบัติการใช้หลักสูตรงานการจัดการเรียน การสอนตามหลักสูตรมากกว่า ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีอายุตั้งแต่ 39 ปีลงมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติการใช้ หลักสูตรงานการบริหารหลักสูตร งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ไม่ แยกต่างหาก

2.1.4.2 ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่ง ต่างกัน มีระดับการปฏิบัติและระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติการใช้หลักสูตร โดยภาพรวม งานการบริหารหลักสูตร งานการเรียนการสอนตามหลักสูตร งานการสนับสนุนและ ส่งเสริมใช้หลักสูตร ไม่แตกต่างกัน

2.1.4.3 ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีระดับการปฏิบัติและระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติการใช้หลักสูตร โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาแต่ละงานพบว่า ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีวุฒิทาง การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติการใช้หลักสูตร งานการ บริหารหลักสูตรมากกว่าครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรีหรือ สูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนระดับการปฏิบัติและระดับความคิดเห็น ต่อการปฏิบัติการใช้หลักสูตร งานการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร งาน สนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ไม่แตกต่างกัน

2.1.4.4 ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่จบวิชาเอกต่างกัน มี ระดับการปฏิบัติและ ระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติการใช้หลักสูตร โดยภาพรวม งานการบริหารหลักสูตร งานการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร งานสนับสนุนและ ส่งเสริมการใช้หลักสูตร ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลของการรวบรวมข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติการใช้หลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของครูชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 เกี่ยวกับงานการบริหารหลักสูตร งานการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร มีดังนี้

2.2.1 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติการใช้หลักสูตรเกี่ยวกับ งานการบริหารหลักสูตร เช่น ควรจัดอบรมเพิ่มเติมเรื่องการใช้หลักสูตร จัดอบรมให้ ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้เรื่องหลักสูตร ให้มีการสัมมนาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ทั้งในระดับกลุ่มโรงเรียนและระดับอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียนต้องให้ความสนใจและ เห็นความสำคัญของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน

2.2.2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติการใช้หลักสูตรเกี่ยวกับ งานการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร เช่น ครูควรทำความเข้าใจกับการสอน ที่เน้นกระบวนการและจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการ เปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการสอน ควรปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง

2.2.3 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติการใช้หลักสูตร เกี่ยวกับ งานการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร เช่น ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการนิเทศ ภายในอย่างเป็นระบบ ให้การสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพอย่างเพียงพอ จัดหาหนังสือให้เพียงพอที่ตรงตามความต้องการเกี่ยวกับเนื้อหาความรู้ที่เด็กเรียนใน หลักสูตร และให้ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องทุกระดับมีการ ติดตามและประเมินการใช้หลักสูตร ของโรงเรียน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด บัตตานี ผู้วิจัยจะอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ และตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ เพราะ เป็นประเด็นที่น่าสนใจ ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ความคาดหวังก่อนการปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดปัตตานีพบว่า ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความคาดหวัง ก่อนการปฏิบัติการใช้หลักสูตร โดยภาพรวม คือด้าน การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียน การสอนตามหลักสูตร การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มองเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการ ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในโรงเรียน ว่ามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้นความคาดหวังก่อนการปฏิบัติการ ใช้หลักสูตรตามลักษณะงานทั้ง 3 งานคือ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตร การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ซึ่งถือเสมือนเป็นเป้าหมาย ของงานที่ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กำหนดไว้ว่าจะปฏิบัติ โดยผู้ปฏิบัติงานทุกคนต้อง พัฒนางานของตนเองอยู่เสมอทั้งในด้านเทคนิค วิธีการและกระบวนการ เมื่อได้พัฒนา งานแล้ว สามารถนำผลการพัฒนามาเรียบเรียงเป็นเอกสารทางวิชาการใช้ประกอบ การขอกำหนดตำแหน่งให้สูงขึ้นได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2524 : คำนำ) จึงเป็นสิ่งจูงใจที่ทำให้ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความคาดหวัง ในบทบาทของตนเองและภาระงานที่เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมาก ดังที่ นิคม พรหมย้อย (2529 : 12 อ้างถึงใน อารุง เหมรา, 2529 : 17) ให้ แนวคิดไว้ว่า หากผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ผลที่เกิดขึ้นคือ การ เพิ่มความสนใจในงานมีมากขึ้น การเพิ่มความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานมีมากขึ้น และการเพิ่มผลงานในการผลิตสูงขึ้น

นอกจากนี้เหตุผลที่ทำให้ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีระดับความคาดหวังก่อน การปฏิบัติการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมาก คือ ข้อมูลประสบการณ์ในตำแหน่ง ตั้งแต่ 11-15 ปี ร้อยละ 34.6 16-20 ปี ร้อยละ 13.1 และ 20 ปีขึ้นไป ร้อยละ 15.9 และส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า คือ ร้อยละ 75.2 จึงนับว่าเป็น ช่วงเวลาที่ครูผู้สอนได้มีการสั่งสมประสบการณ์ไว้มากมาย ซึ่งสามารถนำมาดัดแปลง ไปใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา

ให้ประสบผลสำเร็จได้ อีกทั้งในช่วงเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ.2527 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดนโยบายเร่งรัดพัฒนาคุณภาพ การประถมศึกษา โดยจัดให้มีโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน ประถมศึกษา และโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาชั้น เมื่อกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับ ปรับปรุง พ.ศ.2533) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้เล็งเห็น ถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน จึงได้วางโครงการอบรมครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 (หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534 : คำนำ) ผลจากโครงการนี้ทำให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ที่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแนวทางที่หลักสูตรกำหนดได้ ประกอบกับในปัจจุบันผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีโอกาสได้ศึกษาต่อตามโครงการอบรมครูและบุคลากรประจำการทางการศึกษา (อคป.) และมีโอกาสได้ศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่จะสามารถนำความรู้จากการฝึกอบรม และการศึกษาต่อมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นได้ จึงทำให้ ระดับความคาดหวังก่อนการปฏิบัติการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผล การวิจัยของ บุญช่วย จันทร์พรหมมา (2524 : 74-76) ที่ศึกษาเรื่องความคาดหวัง ของครูประถมศึกษาจังหวัดนครนายกที่มีต่อการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ครูมีความคาดหวังในด้านการเตรียมการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียน การสอน ด้านนวัตกรรมและสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับมากทุกเรื่อง ส่วนผลการวิจัยในแต่ละด้านพบประเด็นสำคัญควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1.1 การบริหารหลักสูตร ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีระดับความคาดหวัง ก่อนการปฏิบัติการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมาก โดยคาดหวังตามบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียน ในการบริหารหลักสูตร ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานวิชาการ อีกทั้ง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจัดให้มีโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพ

การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาชั้น เพื่อพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานการบริหารโรงเรียนทั้ง 6 งาน จึงอาจกล่าวได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ผ่านการอบรมตามโครงการย่อมมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนว่า มีภาระหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานมากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานวิชาการ ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้สรุปเกี่ยวกับการใช้เวลาในการบริหารงานต่าง ๆ ในรอบสัปดาห์ (35 ชั่วโมง) แยกตามขนาดโรงเรียน กำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนใช้เวลาในการบริหารงานวิชาการมากที่สุดคือโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง ประมาณ 12 ชั่วโมง โรงเรียนขนาดเล็กประมาณ 13 ชั่วโมง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528 : 9) ซึ่งสังเกตเห็นได้ชัดว่ามีการกำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนใช้เวลาในการบริหารงานวิชาการมากที่สุด คือประมาณร้อยละ 35 ของเวลาทั้งหมด โดยถือว่างานวิชาการเป็นงานหลักของโรงเรียน และกำหนดขอบข่ายของงานวิชาการไว้ 9 งานคือ งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานการเรียนการสอน งานวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน งานวัดและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานด้านวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน งานส่งเสริมการสอน และงานประชุมอบรมทางวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528 : 16-17)

การบริหารงานวิชาการจะดำเนินการได้ดีมีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียนอันเป็นตัวจักรสำคัญ ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จึงมีความคาดหวังก่อนการปฏิบัติการใช้หลักสูตร ด้านการบริหารหลักสูตร ตามบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก เพื่อช่วยส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ส่วนผลการวิจัยที่พบว่า ความคาดหวังก่อนการปฏิบัติการใช้หลักสูตร ด้านการบริหารหลักสูตรตามบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ที่เกี่ยวกับการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะด้านอยู่ในระดับปานกลางนั้น อาจเนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษายังมีครูไม่ครบตามเกณฑ์ที่ ก.ค.กำหนด โรงเรียนมีส่วนร่วมในการพิจารณาคัดเลือกบุคลากรในระดับน้อย ซึ่งตามขอบข่ายภารกิจด้านนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยโรงเรียนเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติ ที่รับนโยบายมาจากหน่วยงานรับผิดชอบการประถมศึกษาในระดับสูง ดังนั้นภารกิจการบรรจุ แต่งตั้ง การคัดเลือกบุคลากรได้ดำเนินการเสร็จสิ้นในระดับอำเภอ และจังหวัดแล้ว (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528 : 4) แต่โรงเรียนมีบทบาท ในด้านนี้น้อยมาก หรือไม่มีเลย แม้กระนั้นครูผู้สอนก็ยังคาดหวังให้มีการประสานงาน กับผู้เกี่ยวข้องเพื่อที่จะให้ได้บุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะด้าน อันเป็นปัจจัยหนึ่งที่ ช่วยส่งผลให้คุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษามีประสิทธิภาพได้

1.2 การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร พบว่า ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีระดับความคาดหวังก่อนการปฏิบัติการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนถือว่า งานการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรนั้นเป็นหน้าที่หลักของ ครูผู้สอนที่จะต้องตระหนักและเห็นความสำคัญของงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ ดังที่ สุมิตร คุณานุกร (2523 : 130) กล่าวถึงบทบาทในการใช้หลักสูตรของครูว่า "ครู เป็นตัวจักรที่สำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้" ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรทุกครั้ง มักจะมีการอบรมครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญของหลักสูตรและการนำ หลักสูตรไปใช้ ตลอดจนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางของหลักสูตร ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานีก็ได้รับการอบรม ให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรที่ได้เปลี่ยนแปลงไป ครูจึงมีความคาดหวังก่อนการ ปฏิบัติการใช้หลักสูตรในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญช่วย จันทร์พหุมา (2524 : 74) ที่พบว่า ครูประถมศึกษาจังหวัดนครนายกมีความคาดหวังในด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ในระดับมากทุกเรื่อง

อีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีระดับความคาดหวังก่อนการ ปฏิบัติการใช้หลักสูตร งานการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรอยู่ในระดับมากนั้น เกี่ยวกับกิจกรรมการคัดเลือกเป็นครูสอนดีเด่นประจำกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ เนื่องใน วันประถมศึกษาแห่งชาติของแต่ละปีการศึกษา มีการให้รางวัลตอบแทนหรือปูนบำเหน็จ ที่เป็นรางวัลด้านจิตใจและวัตถุ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการให้รางวัลหรือปูนบำเหน็จเพื่อ

กระตุ้นให้เกิดคุณภาพงานของ สุรัสวดี หลามมาลา (2532 : 39-40 อ้างถึงใน วีระ พลอยนครบุรี, 2533 : 176) ที่ว่าวิธีการปูนบำเหน็จหรือให้รางวัล เพื่อเสริม การสอนที่ดีนั้น มี 2 วิธีคือ ให้รางวัลภายใน (Intrinsic Reward) หรือรางวัลที่ เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic) กับรางวัลภายนอก (Extrinsic Reward) หรือรางวัล ที่เป็นวัตถุ (Material) รางวัลที่จัดเป็นประเภทภายใน เช่น งานที่ท้าทาย สภาพ การทำงานที่ดี เพื่อนร่วมงานที่ดี ความเชื่อถือในตัวผู้บริหาร หรือความชื่นชมเมื่อ ทำงานสำเร็จ รางวัลประเภทภายนอก เช่น การเลื่อนตำแหน่ง เลื่อนขั้น โสภโศภยยศ หรือความมีหน้ามีตา สิ่งดังกล่าวนี้จึงเป็นวิธีการกระตุ้นให้ครูสร้างคุณภาพงาน การจัด การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น

ส่วนผลการวิจัยที่พบว่า ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีระดับความคาดหวังก่อน การปฏิบัติการใช้หลักสูตรของงานการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่เกี่ยวกับการใช้ เทคนิคการสอนซ่อมเสริมโดยวิธีต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลางนั้น อาจเป็นเพราะ ครูมี ปัญหาในการผลิตหรือสร้างชุดการสอน บทเรียนสำเร็จรูป หรือการคิดวิธีการใหม่ ๆ เพื่อใช้สำหรับการสอนซ่อมเสริม เพราะการผลิตชุดการสอนหรือบทเรียนสำเร็จรูปต้อง ใช้เวลาค่อนข้างมากและครูไม่มีเวลามากพอ เนื่องจากต้องสอนประจำชั้น ทุกกลุ่ม ประสบการณ์ และทำหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย จึงคาดหวังที่จะใช้เทคนิคการสอน ซ่อมเสริมโดยการใช้ชุดการสอน บทเรียนสำเร็จรูป หรือใช้วิธีอื่น ๆ อยู่ในระดับ ปานกลาง

1.3 การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีระดับความคาดหวังก่อนการปฏิบัติการใช้หลักสูตร อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่คาดหวังในเรื่องการบริหารหลักสูตร เพราะการสนับสนุน และส่งเสริมการใช้หลักสูตร ที่เกี่ยวกับการนิเทศภายในและการบริการห้องสมุด เป็น งานบริการที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องจัดขึ้นเพื่อให้การเรียนรู้ของนักเรียนตามหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับการพัฒนาที่สมบูรณ์รอบด้าน ทั้งในด้านความรู้พื้นฐานสำหรับการ พัฒนาดน พัฒนาสังคม พัฒนาอาชีพ มีความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ได้พัฒนา

ทักษะกระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการคิด การแก้ปัญหา กระบวนการปฏิบัติงาน การจัดการ กระบวนการกลุ่ม การแสวงหาความรู้ รวมถึงคุณธรรมจริยธรรม (สงบ ลักษณะ, 2533 : 19) ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรให้ความสำคัญในเรื่องของการนิเทศภายใน ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยของ ทวีศักดิ์ ไชยมาโย (2534 : 154-155) ก็พบว่า ครูมีความต้องการที่จะได้รับการนิเทศการใช้หลักสูตรประถมศึกษาฉบับปรับปรุง ทั้งโดยส่วนรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ "มากที่สุด" และในการที่ครูจะสอนได้สอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตร ควรจะเป็นผู้ที่มีความรู้ ความคิด ที่ก้าวหน้า ทันต่อเหตุการณ์ สามารถสอนและใช้วิจารณญาณในการปรับการเรียนการสอน ให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตจริงของผู้เรียนได้ ห้องสมุดจึงเป็นที่พึงใกล้ตัวครูที่จะใช้บริการได้ เพราะห้องสมุดเป็นแหล่งรวบรวมเอกสาร ตำรา วารสารต่าง ๆ ให้ครูได้ศึกษาอ่าน หาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระ พลอยครบุรี (2533 : 183) ที่พบว่า ฝ่ายบริหารมีบทบาทในการจัดหาหนังสือ และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนใช้ค้นคว้า การกำหนดนโยบายและวางแผนเกี่ยวกับการจัดห้องสมุด โรงเรียน การกระตุ้นให้ครูและนักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่านและค้นคว้า

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ยังได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาชั้น โดยยึดภารกิจและขอบข่ายงานของโรงเรียนทั้ง 6 งาน ในส่วนของงานวิชาการมีตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับงานการสนับสนุน และส่งเสริมการใช้หลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาครั้งนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536 : 16) คือ มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดแหล่งความรู้และสิ่งสนับสนุนอื่น ๆ ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน และมาตรฐานที่ 4 โรงเรียนจัดการนิเทศการศึกษาอย่างเป็นระบบ

เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนที่กล่าวถึงนี้ เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้โรงเรียนสามารถดำเนินการพัฒนาการจัดการศึกษาตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนจึงคาดหวังก่อนการปฏิบัติการใช้หลักสูตรที่เกี่ยวกับการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร อยู่ในระดับมาก เพื่อที่จะให้การจัดการศึกษาในโรงเรียนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

2. การปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี พบว่า ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีระดับการปฏิบัติการใช้หลักสูตร โดยภาพรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก และมีการปฏิบัติการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมาก 2 ด้านคือ การบริหารหลักสูตรในบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน และการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ในบทบาทของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยตามข้อ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพ ปัจจุบัน สังคมไทยเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การพัฒนาประเทศเริ่มเปลี่ยนจากประเทศเกษตรกรรมไปสู่ประเทศอุตสาหกรรม หรืออุตสาหกรรมกึ่งเกษตร ฝ่ายการศึกษาจึงต้องเตรียมกำลังคนเพื่อเข้าสู่แรงงานในอุตสาหกรรมเหล่านั้น พร้อมทั้งการเตรียมกำลังคนให้เหมาะกับงานในอุตสาหกรรมขนาดย่อมซึ่งเป็นอุตสาหกรรมท้องถิ่นด้วย (กรมวิชาการ, 2532 : 11) การจัดการศึกษาจึงต้องมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนาคนของประเทศ ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาตระหนักถึงความสำคัญในบทบาทหน้าที่ และภารกิจที่ต้องรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา จึงมีการปฏิบัติการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระ เสาวโกมุท (2533 : 73) ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิมีความเห็นว่า ผู้บริหารปฏิบัติการกิจในการนำหลักสูตรไปใช้โดยรวมอยู่ในเกณฑ์มาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ครรชิต กษมาภรณ์ (2524 : 33-34 อ้างถึงใน วีรวรรณ เทพักษ์, 2534 : 219) ที่พบว่า การปฏิบัติงานด้านหลักสูตรของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรีอยู่ในระดับมาก

ในส่วนที่พบว่า ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางนั้น อาจเป็นเพราะโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีงบประมาณค่อนข้างน้อย ห้องเรียนและอาคารเรียนยังไม่เพียงพอ บุคลากรมีจำกัดพอต่กับชั้นเรียน หรือบางโรงเรียนยังมีครูไม่ครบชั้น ขาดบุคลากรสายสนับสนุนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนต้องบริหารงานอื่น ๆ ควบคู่กับงานวิชาการ จึงเป็นผลให้การปฏิบัติเกี่ยวกับการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ในบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ดังที่ เชนใจ มังคะदानะรา (2533 : 162) ให้แนวคิดไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนมักจะสนใจงานอื่น ๆ ที่มองเห็นชัดและมีผลงานประจักษ์ต่อผู้พบเห็น เช่น งานอาคารสถานที่ หรืองานที่มีความเกี่ยวข้องกับตนเองและส่วนราชการ มีผลกระทบต่อตนเอง

ต้องงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น งานบริหารบุคลากร งานที่มีผลดีผลเสียให้คุณให้โทษ และให้บริการแก่บุคลากร เช่น งานธุรการและการเงิน การตรวจเยี่ยมโรงเรียนของผู้บังคับบัญชา ก็มักจะห่วงถึงเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ตรวจสอบเรื่องการเงิน จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มุ่งพัฒนาด้านอาคารสถานที่มากกว่าการสนับสนุนด้านการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พงษ์พิศ พานิล (2528 : 153) ที่พบว่า เกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา โดยส่วนรวมนั้น ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความเห็นระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2.1 การบริหารหลักสูตร ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แสดงความคิดเห็นว่า ในบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติการใช้หลักสูตรด้านการบริหารหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงหลักสูตร สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหรือสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ได้จัดอบรมหรือจัดประชุมชี้แจงเรื่องแนวการใช้หลักสูตรให้กับผู้บริหารโรงเรียนควบคู่กับการจัดอบรมให้ครูผู้สอน จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนได้รับรู้และปฏิบัติตามหลักการและแนวทางการใช้หลักสูตร นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนทุกคนได้รับการอบรมเกี่ยวกับหลักการและกระบวนการบริหารตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมาแล้ว ป่อมมีความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักการและกระบวนการในการบริหารงานในโรงเรียนเป็นอย่างดี ดังที่พนัส หันนาคินทร์ (2523 : 47-49) ให้แนวคิดไว้ว่า คุณลักษณะทางวิชาชีพของผู้ที่เป็นครูใหญ่ต้องมีความรู้ทางวิชาการ มีประสบการณ์และระดับความรู้ค่อนข้างสูง และจะต้องได้รับการฝึกอบรมในระหว่างประจำทำงานอยู่ สำหรับผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ทุกคนผ่านการอบรมมาแล้วและได้รับการพัฒนาอยู่เสมอ มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร จึงสามารถปฏิบัติงานด้านการบริหารหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระ เสาวโกมุท (2533 : 73) ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ปฏิบัติภารกิจในด้านการบริหารหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์มาก และชวลี พึ่งแสงสี (2529 : 210) ได้อภิปรายผลการวิจัย

ไว้ว่า ปัจจัยป้อนเข้าของระบบการใช้หลักสูตรระดับโรงเรียน อันได้แก่พื้นฐานความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนนั้นได้พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้รับความรู้ในเรื่องการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลการเรียนตามระเบียบว่าด้วยการวัดผลการเรียน คิดเป็นร้อยละ 91.67 ซึ่งเหมาะสมที่สุด อาจกล่าวได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน หรืองานการใช้หลักสูตรในโรงเรียนนั่นเอง

เมื่อพิจารณาส่วนย่อยของการบริหารหลักสูตรแต่ละรายการพบว่า การรวบรวมข้อมูลทางการศึกษาด้านต่าง ๆ ให้ครูใช้ประโยชน์วางแผนจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้ครูที่ผ่านการฝึกอบรมสัมมนามีโอกาสถ่ายทอดชี้แจงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคณะครูในโรงเรียน การจัดครูเข้าสอนแทนกรณีครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชาไม่มาปฏิบัติการสอน การประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะด้าน เช่น นักวัดผล บรรณาธิการ การตรวจบันทึกการสอนหรือแผนการสอนของครูก่อนใช้สอนล่วงหน้าทุกสัปดาห์ การกระตุ้นให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ การกำกับดูแลให้ครูจัดสอนเสริมนักเรียนที่เรียนเก่ง การแต่งตั้งให้มีผู้รับผิดชอบในการบริการ ช่อมแซมสื่อการเรียนการสอน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางนั้น น่าจะเป็นเพราะเรื่องข้อมูลทางการศึกษาเกี่ยวกับตัวนักเรียนที่ครูผู้สอนจะต้องรับรู้ เพื่อใช้วางแผนในการจัดการเรียนการสอน เป็นข้อมูลที่ครูประจำชั้นจัดทำไว้เป็นประจำ และเป็นปัจจุบันอยู่แล้ว ตามบทบาทหน้าที่ของการเป็นครูประจำชั้น คือการจัดทำงานธุรการ ชั้นเรียน และหมายรวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ข้อมูลด้านสุขภาพอนามัย ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ส่วนข้อมูลทางการศึกษาอื่น ๆ ที่โรงเรียนได้รับจากหน่วยงานระดับสูงหรือหน่วยงานต่าง ๆ ยังขาดการนำเสนอและเผยแพร่ให้ครูรับทราบ

สำหรับการเปิดโอกาสให้ผู้ผ่านการอบรมสัมมนาได้ชี้แจงให้ครูคนอื่น ๆ รับทราบนั้น จากประสบการณ์ของผู้วิจัยในการนิเทศติดตามผลโรงเรียนประถมในสังกัด เห็นว่า สำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ แต่ในโรงเรียน

ขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็กปฏิบัติค่อนข้างน้อย ทั้งนี้เพราะโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็กมักจะมีครูครบชั้นเท่านั้น และครูทุกคนมีโอกาสพบปะใกล้ชิดกัน มักใช้ การบอกเล่าสนทนากันมากกว่าการประชุม ประกอบกับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/ กิ่งอำเภอ ได้จัดอบรมหรือสัมมนาเสริมเป็นประจำ ทำให้ครูทุกคนมีโอกาสรับรู้เทคนิค วิธีการใหม่ ๆ ด้วยตนเอง

เกี่ยวกับการจัดครูเข้าสอนแทนกรณีครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชาไม่มา ปฏิบัติการสอน ปัจจุบันสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี มีอัตรากำลังครู 4,033 คน แต่จำนวนครูตามอัตรากำลังที่คำนวณตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติคือ 4,260 คน ยังขาดอัตรากำลังครูในสังกัด คิดเป็นร้อยละ 5.33 (ข้อมูล 10 มิถุนายน 2536 ฝ่ายการเจ้าหน้าที่ สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี) ในแต่ละโรงเรียนส่วนใหญ่มีครูพอติดกับชั้นเรียน และบางโรงเรียนยังมี ครูไม่ครบชั้น การจัดครูเข้าสอนแทนกรณีครูไม่มาปฏิบัติการสอน จึงไม่มีการมอบหมาย ที่ชัดเจน แต่ใช้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันของการอยู่ร่วมกันในโรงเรียน โดยการ เข้าสอนแทนหรือถ้าเป็นระดับชั้นเดียวกัน ก็บูรรวมมาสอนพร้อมกัน

ส่วนการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความสามารถ เฉพาะด้าน และการแต่งตั้งให้มีผู้รับผิดชอบในการบริการซ่อมแซมสื่อการเรียนการสอน ในที่นี้คือครูสายสนับสนุนการสอนนั้น ถึงแม้ว่าตามเกณฑ์มาตรฐานบุคลากรในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้แบ่งบุคลากร ในโรงเรียนประถมศึกษา ออกเป็น 4 ประเภทคือ สายบริหาร สายปฏิบัติการสอน สายสนับสนุนการสอนและลูกจ้าง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เล่ม 5, 2528 : 7) ซึ่งถือเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการบริหารบุคลากรใน โรงเรียนประถมศึกษา ชั้นที่ 1 คือการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ จึงควรที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องสรรหาบุคลากรดังกล่าว แต่ในสภาพที่เป็นจริง ครูสนับสนุนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่มี จำเป็นต้องให้ครูสาย ปฏิบัติการสอนมาปฏิบัติงานด้านสนับสนุนการสอนด้วย

เกี่ยวกับการตรวจบันทึกการสอนหรือแผนการสอนของครูก่อนใช้สอนล่วงหน้า
ทุกสัปดาห์ เป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียน
ที่จะต้องควบคุม ติดตามการปฏิบัติการสอนของครูให้เป็นไปตามเนื้อหาและกำหนดเวลา
ที่ระบุไว้ในคู่มือและแผนการสอน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องคอยกำกับ ดูแล และ
ควบคุมให้ครูบันทึกการสอนประจำวันไว้ล่วงหน้า ซึ่งในขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงาน
ตามแผน ของกระบวนการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทหน้าที่ในการ
ดำเนินการตามแผนงานวิชาการคือ ตรวจการเตรียมการสอนหรือบันทึกการสอน
(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เล่ม 3, 2528 : 22) แต่ใน
ทางปฏิบัติด้วยบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนจะต้องบริหารงานอื่น ๆ ตามขอบข่าย
งานที่รับผิดชอบ ของการบริหารโรงเรียนควบคู่ไปกับการบริหารงานวิชาการ จึงปฏิบัติ
ภารกิจที่เกี่ยวกับการตรวจบันทึกการสอนหรือแผนการสอนของครูก่อนใช้สอนล่วงหน้า
เป็นประจำทุกสัปดาห์จึงอยู่ในระดับปานกลาง

การกระตุ้นให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ ครูชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1 เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางนั้น น่าจะ
เป็นเพราะว่าผู้บริหารขาดความรู้ ความเข้าใจ ในรายละเอียดของการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนตามจุดเน้นของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง
พ.ศ. 2533) เพราะในการจัดอบรมหรือประชุมชี้แจงให้กับผู้บริหารโรงเรียนที่เกี่ยวกับ
การเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรซึ่งดำเนินการในระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอนั้น รายละเอียด
ที่จัดให้มีขึ้นในการอบรมหรือประชุมชี้แจงก็เป็นเรื่องของสาระสำคัญของหลักสูตร หลักการ
วัดผลประเมินผล ตามระเบียบว่าด้วยการประเมินผล แต่ก็ไม่เน้นในรายละเอียดของ
เทคนิควิธีการ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการต่าง ๆ จึงทำให้ผู้บริหาร
โรงเรียนขาดความมั่นใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ แต่อย่างไรก็ตาม
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามจุดเน้นของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช
2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ผู้มีหน้าที่โดยตรงคือครูผู้สอน เพราะเป็นผู้มีความรู้
เกี่ยวกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนตามจุดเน้นของหลักสูตร ซึ่งต้องใช้ความรู้

ทางด้านจิตวิทยาและพัฒนาการของเด็ก จึงสมควรเป็นผู้รอบรู้ในเทคนิคกระบวนการต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีในชั้นเรียนที่ตนรับผิดชอบ

การกำกับดูแลให้ครูจัดสอนเสริมนักเรียนที่เรียนเก่ง ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะจากผลรายงานการประเมินคุณภาพนักเรียน ทั้งของระดับจังหวัดและระดับประเทศเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ยังไม่อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ การจัดสอนเสริมหรือการสอนเร่ง (Accelerated Instruction) สำหรับเด็กเก่งหรือเด็กฉลาดที่มีสติปัญญาสูง จึงมีน้อยหรือเกือบไม่มีเลยในบางโรงเรียน เพราะโรงเรียนส่วนใหญ่มุ่งแต่การสอนซ่อมเสริมเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง และปัญหาในการเรียนของนักเรียนเท่านั้น เพื่อส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีความก้าวหน้าและสูงขึ้นกว่าเดิม

2.2 การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร พบว่า ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงไรอยู่ที่ตัวครูผู้สอน ซึ่งเป็นผู้ดำเนินการเอง ดังนั้นการที่ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ผ่านการอบรมเรื่องแนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) มาแล้ว ทำให้เกิดความมั่นใจในการใช้หลักสูตร และสามารถปฏิบัติได้ ชารี มณีศรี (2523 : 182 อ้างถึงใน ชาลี พึ่งแสงสี, 2529 : 211) กล่าวถึงการใช้หลักสูตรใหม่ว่า "การสร้างและการเผยแพร่หลักสูตรใหม่ เริ่มจากการอบรมครูผู้สอน เพื่อให้เข้าใจถึงการใช้หลักสูตรและการดำเนินการสอนให้ถูกต้อง" และปัจจุบันเกี่ยวกับการกำหนดให้ข้าราชการครูดำรงตำแหน่งครูผู้สอนให้ได้รับเงินเดือนในระดับที่สูงขึ้นทำให้ครูมีโอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าหรือเลื่อนตำแหน่ง การงานสูงขึ้น ถือเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่สร้างความพึงพอใจให้กับครูผู้สอน เพราะการปฏิบัติงานใด ๆ จะประสบผลสำเร็จได้มีปัจจัยสำคัญประการหนึ่งคือความพึงพอใจในการปฏิบัติงานนั้น ๆ ดังที่ ทิฟฟิน (Tiffin, 1968 : 339) กล่าวว่า การเลื่อนตำแหน่งของบุคคลส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งในที่นี้หลักเกณฑ์และ

วิธีการในการพิจารณาให้ครูดำรงตำแหน่งและได้รับเงินเดือนในระดับที่สูงขึ้น โดยการพิจารณาความชำนาญการในการสอนวิชาการ สาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง จากการวางแผนการสอน การเตรียมการสอน ทำการสอน การจัดทำผลัดและใช้สื่อการเรียนการสอน เครื่องมืออุปกรณ์อื่น ๆ การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน มีลักษณะสามารถริเริ่มสร้างสรรค์หรือพัฒนาในงานสอน มีประโยชน์ปรากฏเป็นที่ยอมรับในวงราชการหรือวิชาชีพที่เกี่ยวข้องและสามารถนำไปใช้เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงานได้

(กองการเจ้าหน้าที่, สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534 : 21)

จะเห็นได้ว่าเกณฑ์การพิจารณาเป็นงานในหน้าที่ของครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญจึงทำให้ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดปัตตานี มีความมุ่งมั่นปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรมวิชาการ (2534 : 31) ที่พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาในปัจจุบันทุก ๆ รายการว่าปฏิบัติอยู่แล้วในเกณฑ์ค่อนข้างสูง

ส่วนการวิจัยที่พบว่า การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อวางแผนการสอน การแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ เกณฑ์ และวิธีการประเมินให้นักเรียนรู้ล่วงหน้า การประเมินผลก่อนเรียน การส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ให้อำนาจการสรุปและตัดสินใจด้วยตนเอง จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล วางแผนอย่างมีขั้นตอน จัดกิจกรรมที่เน้นกระบวนการต่าง ๆ ใช้สื่อการเรียนการสอนทุกครั้งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และใช้เทคนิคการสอนซ่อมเสริมโดยวิธีต่าง ๆ ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีการปฏิบัติการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับปานกลางเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อวางแผนการสอนนั้นถือว่า การวางแผนการสอนของครูเป็นหัวใจของการนำผู้เรียนไปสู่จุดหมายปลายทางที่กำหนด เนื่องจากสภาพของท้องถิ่นและความแตกต่างของผู้เรียนเป็นผู้กำหนดว่า จะต้องเลือกใช้กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนลักษณะใด จึงจะสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตรง

ตามจุดประสงค์ของหลักสูตร (หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534 : 32) และจากรายงานการวิจัยของ โกมล บัวเฟียน (2535 : บทคัดย่อ) พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ด้านแนวการสอน/แผนการสอน ครูมีความเข้าใจในการทำพอสมควร และช่วยให้ผลการเรียนดีขึ้น แต่เพิ่มภาระให้กับครูพอสมควร หัวข้อที่มีปัญหาในการทำคือ จุดประสงค์และสาระสำคัญ การที่ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางนั้น เนื่องจากรูปแบบการเขียนหลักสูตรของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) เขียนเป็นแบบความเรียง ในลักษณะของคำอธิบาย ประกอบด้วย 3 ส่วนที่สำคัญคือ กิจกรรมทั่วไป โครงสร้างเนื้อหา และจุดประสงค์ ซึ่งครูต้องนำมาวิเคราะห์เพื่อวางแผนการสอนตลอดปีการศึกษา ของระดับชั้นที่รับผิดชอบ การจัดทำในระยะแรก ๆ ที่เริ่มประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) จึงเป็นเรื่องยุ่งยากสำหรับครูผู้สอน

เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล ในรายละเอียดการแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ เกณฑ์การผ่านจุดประสงค์ และวิธีการประเมินให้นักเรียนรู้ล่วงหน้าก่อนทำการสอน และก่อนสอนเรื่องใหม่ทุกเรื่องมีการประเมินผลก่อนเรียน ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าระเบียบการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) มีวิธีการประเมินตามขั้นตอนในรายละเอียดที่ครูต้องปฏิบัติตามขั้น ที่เกี่ยวกับการแจ้งจุดประสงค์ เกณฑ์การผ่าน วิธีการประเมิน และให้มีการประเมินผลก่อนเรียนในการสอนเรื่องใหม่ ทุกครั้งนั้น ครูถือว่าเป็นเรื่องไม่สำคัญ ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติก็ได้ เพราะไม่ใช่รายละเอียด ที่มีผลต่อการรายงานผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปกครอง

รายละเอียดของกระบวนการเรียนการสอนเกี่ยวกับการส่งเสริมให้นักเรียน ศึกษาค้นคว้า รู้จักการสรุปและตัดสินใจด้วยตนเอง จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้น ให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ห้อย่างมีเหตุผล วางแผนอย่างมีขั้นตอนที่เน้นกระบวนการต่าง ๆ ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง จะเห็นได้ว่ากิจกรรมการ

เรียนการสอนดังกล่าวเป็นลักษณะของกิจกรรมตามจุดเน้นของหลักสูตร คือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง แต่เนื่องจากระดับชั้นที่ครูทำการสอนยังเป็นชั้นพื้นฐาน นักเรียนยังไม่พร้อมที่จะปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องผ่านกระบวนการคิดอย่างแยกคายได้มากพอ ครูจึงจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะดังกล่าวได้เพียงระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับรายงานวิจัยของ กรมวิชาการ (2532 : 214) ที่วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 สรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เด็กเป็นศูนย์กลางยังไม่สามารถปฏิบัติได้ แต่มีการจัดและพัฒนากระบวนการสอนได้เหมาะสมและเน้นให้นักเรียนรู้จักพัฒนาตนเอง และผลการวิจัยของ เฉลิมพร ลพอุทัย (2529 : 74) ที่พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูยังมีพฤติกรรมการสอนแบบเก่า ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร มีชั่วโมงสอนมาก ไม่มีเวลาสำหรับการเตรียมการสอนที่ดี จึงสนับสนุนผลงานวิจัยในเรื่องการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง

การใช้สื่อการเรียนการสอนทุกครั้งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีรวรรณ เทพรักษ์ (2534 : 220) ที่พบว่า การปฏิบัติงานวิชาการ งานวัสดุ ประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พงษ์พิศ พานิล (2528 : 155) พบว่า สภาพการใช้หลักสูตรด้านสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ได้ปฏิบัติตามใช้หลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะในโรงเรียนประถมศึกษา มีสื่อการสอนค่อนข้างน้อย และไม่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ ครูมีงานค่อนข้างมาก จำเป็นต้องผลิตสื่อขึ้นใช้เอง ทำให้สามารถผลิตสื่อใช้ได้บ้าง

เกี่ยวกับการใช้เทคนิคการสอนซ่อมเสริมโดยวิธีต่าง ๆ นั้น ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง น่าจะเป็นเพราะว่าเทคนิคการสอนซ่อมเสริมโดยวิธีต่าง ๆ ยังไม่เหมาะกับวัยของเด็กระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และครูเองมี

การสอนในรูปแบบของการฝึกและซ่อมเสริมควบคู่กัน ครูจึงใช้วิธีต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

2.3 การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีการปฏิบัติการใช้หลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง โดยแสดงความคิดเห็นในบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนว่ามีการปฏิบัติการใช้หลักสูตร ด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรที่เกี่ยวกับการนิเทศภายใน และการบริการห้องสมุดอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนยังไม่ให้ความสำคัญกับการนิเทศจึงปฏิบัติงานนิเทศภายในไม่สม่ำเสมอ ตามปฏิทินการนิเทศ ส่วนการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดบริการห้องสมุดอาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนขาดงบประมาณในการสนับสนุนที่จะจัดให้มีห้องสมุดโรงเรียนที่ได้มาตรฐาน การจัดหาหนังสือเข้าห้องสมุดให้มีจำนวนเพียงพอที่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีรวรรณ เทพรักษ์ (2534 : 220-222) ที่พบว่า ระดับการปฏิบัติงานวิชาการด้านงานส่งเสริมการสอน งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส อยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับผลการวิจัยที่พบว่า งานด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร โดยบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่มีการปฏิบัติการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ห้องสมุดหรือครูบรรณารักษ์ไว้ให้บริการ ในเรื่องนี้ถึงแม้โรงเรียนประถมศึกษาโดยส่วนใหญ่จะไม่มีห้องสมุดโรงเรียนที่ได้มาตรฐาน แต่ก็มีการมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดชัดเจนตามคำสั่งของโรงเรียน ซึ่งในบางโรงเรียนอาจมีครูที่จบวิชาเอกบรรณารักษ์โดยตรงทำหน้าที่ให้บริการ ส่วนโรงเรียนที่ไม่มีก็แต่งตั้งครูคนอื่นให้ทำหน้าที่ลักษณะเดียวกัน สำหรับการจัดให้มีการบริการแก่นักเรียน เช่น ห้องพยาบาล อาหารกลางวัน อุปกรณ์กีฬา และบริการอื่น ๆ รวมทั้งการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมเนื้อหาวิชาในหลักสูตร ได้แก่ กิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน กิจกรรมสนับสนุนประชาธิปไตย กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวัน กิจกรรมลูกเสือ-ยุวกาชาด และกิจกรรมเสริมสร้างวินัยนักเรียน เป็นงานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้

หลักสูตรที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติได้ในระดับมาก จึงเป็นเรื่องที่ดีเพราะการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวเกิดขึ้นในโรงเรียน จะส่งผลต่อตัวผู้เรียนทั้งในด้านพฤติกรรมและคุณลักษณะที่ต้องการตามหลักสูตร ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญและยกระดับการปฏิบัติงานของกิจกรรมเหล่านี้ให้สูงขึ้นอีก

3. ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังก่อนการปฏิบัติการใช้หลักสูตรกับการปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) พบว่าครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความคาดหวังก่อนการปฏิบัติการใช้หลักสูตรโดยภาพรวมการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร มากกว่าการปฏิบัติงานใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความคาดหวังนั้นเป็นรูปแบบของพฤติกรรมที่ผู้อื่นคาดหวังว่าผู้อยู่ในตำแหน่งจะถือปฏิบัติ ซึ่งอาจจะสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับบทบาทที่กำหนดก็ได้ (สงวนศรี วิรัชชัย, 2527 : 23-24 อ้างถึงใน ศานิต สุขขี, 2535 : 131) บทบาทที่ปฏิบัติจริงจึงมีต่ำกว่าความคาดหวัง ซึ่งความคาดหวังก่อนการปฏิบัติการใช้หลักสูตรนั้นเป็นเหมือนเป้าหมายในการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนที่ถูกกำหนดโดยครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ว่าควรจะทำอะไร อย่างไร แต่ความเป็นจริงเป็นเรื่องยากที่ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องตามบทบาทหน้าที่ จะสามารถปฏิบัติได้ตามที่คาดหวังเอาไว้ ทั้งนี้เพราะความแตกต่างในปัจจัยพื้นฐานของโรงเรียน สภาพแวดล้อม สภาพสังคม และเศรษฐกิจของชุมชนเป็นเหตุให้การจัดการศึกษาในโรงเรียนไม่เฉพาะแต่เรื่องของการใช้หลักสูตร แต่หมายรวมถึงงานอื่น ๆ มีลักษณะการจัดที่หลากหลาย ปัญหาและข้ออุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดจากการจัดการศึกษาของโรงเรียน ตามภารกิจและขอบข่ายงานทั้ง 6 งานที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาไว้ ไม่สามารถปฏิบัติได้ตามความคาดหวังที่กำหนดไว้ และการที่ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความคาดหวังก่อนการปฏิบัติการใช้หลักสูตรมากกว่าการปฏิบัติการใช้หลักสูตรนั้น นับว่าเป็นเรื่องที่ดี เพราะนั้นย่อมหมายความว่า ครูได้ตระหนัก

และเห็นความสำคัญในบทบาทหน้าที่ที่มีส่วนรับผิดชอบในการจัดการศึกษาในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปสู่ภาคปฏิบัติที่แท้จริง เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาคุณภาพของการเป็นคนที่สมบูรณ์รอบด้าน ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความคาดหวังก่อนการปฏิบัติการใช้หลักสูตรมากกว่าปฏิบัติการใช้หลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญช่วย จันทร์พรหมมา (2524 : 77-78) ที่พบว่า ความคาดหวังและความคิดเห็นต่อสภาพที่เป็นจริงของครูประถมศึกษาจังหวัดนครนายก เกี่ยวกับการเตรียมการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน นวัตกรรม และสื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล ส่วนมากครูประถมศึกษามีความคิดเห็นตรงกันว่า สภาพที่เป็นจริงของครูประถมศึกษาน้อยกว่าที่ครูประถมศึกษาคาดหวังไว้ทุก ๆ เรื่อง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรมวิชาการ (2534 : 30) ที่พบว่า ในด้านลักษณะและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ทั้งผู้บริหาร ครู และนักเรียน มีความต้องการในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนในทุก ๆ เรื่องสูงกว่าสภาพที่ปฏิบัติจริงในปัจจุบัน และผลการวิจัยของ จรูญ จัยโชค (2527 : 122) ที่เปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนพบว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีทัศนระว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริงของตนอยู่ในเกณฑ์น้อย และมีความคาดหวังที่จะมีบทบาทในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้นอยู่ในเกณฑ์มาก ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีทัศนระว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์น้อย และมีความคาดหวังที่จะให้มีบทบาทในการปฏิบัติงานสูงขึ้นอยู่ในเกณฑ์มาก

4. ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำแนกตามอายุ ประสบการณ์ในตำแหน่ง วุฒิต่างการศึกษา และวิชาเอก ปรากฏผลดังนี้

4.1 การปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีอายุต่างกัน พบว่าระดับการปฏิบัติการใช้หลักสูตรโดยภาพรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 เมื่อพิจารณาแต่ละงานพบว่า งานการจัดการเรียนการสอนตาม

หลักสูตร มีระดับการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนงาน การบริหารหลักสูตร การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรมีระดับการปฏิบัติ ไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยดังกล่าว ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีอายุต่างกันมีระดับ การปฏิบัติการใช้หลักสูตรโดยภาพรวมทุกด้าน และงานการจัดการเรียนการสอนตาม หลักสูตรแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป มีประสบการณ์ที่เก็บสะสมไว้มากมาย ดังที่ บุชเลอร์ (Charlotte Buchler, 1968 อ้างถึงใน ปรึษา ครุภัณฑ์, 2527 : 155) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับ ลักษณะบุคลิกภาพของคนในวัยกลางคนว่า คนที่พัฒนามาดีจะสะสมประสบการณ์ที่ถูกต้อง เหมาะสม มาปรับปรุงขนาดของตัวเองเรื่อยมาจนกระทั่งตั้งเป้าหมายได้ถูกต้อง ผลที่ตามมาคือประสบความสำเร็จในชีวิต เช่น ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ประสบความสำเร็จในการสร้างสัมพันธภาพกับคนอื่น ดังนั้นครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป จึงสามารถพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานในหน้าที่ โดยเฉพาอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ส่วนงานการบริหารหลักสูตร งานสนับสนุนและส่งเสริม การใช้หลักสูตร ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีอายุต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการ ปฏิบัติการใช้หลักสูตรไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า งานการบริหารหลักสูตร งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เห็นว่าลักษณะ งานที่ปฏิบัติเป็นบทบาทภารกิจของผู้บริหารโรงเรียนเสียส่วนใหญ่ จึงมีความเห็นใน ระดับการ ปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกัน

4.2 การปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งต่างกัน พบว่า มีระดับการปฏิบัติการใช้หลักสูตร โดยภาพรวมทุกด้าน การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)

ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2534 ทุกโรงเรียนนั้น การดำเนินงานโครงการ
อบรมครูประจำการ ปีงบประมาณ 2534 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ จึงได้จัดอบรมเรื่อง แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ให้กับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ทุกคนโดยมีวัตถุประสงค์
เพื่อพัฒนาครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ให้มีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะใน
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามหลักสูตรในหน้าที่ของตนเองได้ (หน่วยศึกษา
นิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534 : 2) จึงทำให้ครู
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีโอกาสเข้ารับการอบรมเรื่องแนวทางการใช้หลักสูตรประถม
ศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) และได้รับทราบแนวปฏิบัติต่าง ๆ
ที่เกี่ยวกับหลักสูตรฉบับปรับปรุงนี้พร้อมกันทุกคน นอกจากนั้นถึงแม้ว่าครูชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 1 จะมีประสบการณ์ในตำแหน่งต่างกัน แต่การที่รัฐได้กำหนดนโยบายการพัฒนา
คุณภาพการศึกษาไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการประถม
ศึกษาแห่งชาติ จึงได้กำหนดให้การพัฒนาบุคลากรเป็นมาตรการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพ
การศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาครูผู้สอน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบาย
ให้ครูได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยควรจะได้เข้ารับการอบรม 1 ครั้ง
ในทุก ๆ 5 ปี ครูผู้สอนจึงมีโอกาสดำเนินการพัฒนาการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างต่อเนื่อง
ทำให้ครูที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งต่างกันมีระดับการปฏิบัติการใช้หลักสูตรไม่แตกต่างกัน
ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีรวรรณ เทพรักษ์ (2534 : 216) ที่พบว่า ตาม
ทัศนคติของครูอาจารย์ซึ่งแตกต่างกันด้านประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเห็นว่าระดับการ
ปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยส่วนรวมและเฉพาะงานไม่แตกต่างกัน

4.3 การปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง
พ.ศ.2533) ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน พบว่า ระดับ
การปฏิบัติการใช้หลักสูตรโดยภาพรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาแต่ละงาน
พบว่า งานการบริหารหลักสูตรในบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
ที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีความเห็นในระดับการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนงานการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร มีความเห็นระดับการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันสรรพวิทยาการได้เจริญก้าวหน้าขึ้นอย่างรวดเร็ว การศึกษาขยายตัวกว้างขวางยิ่งขึ้น ครูจำเป็นต้องมีความรู้เพิ่มขึ้น เพื่อนำมาพัฒนาพฤติกรรมการสอนของตนและวิธีที่นับว่าใช้ได้ผลดี คือการเป็นผู้ที่ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ประกอบกับปัจจุบันหน่วยงานเจ้ากรมสังกัดได้เผยแพร่เอกสารต่าง ๆ ที่เป็นความรู้ทางวิชาการที่สอดคล้องกับงานในหน้าที่ที่ครูปฏิบัติ จัดส่งให้กับโรงเรียน ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับที่จะให้ครูใช้ศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง อีกทั้งสภาวะการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ก็มีผลทำให้ครูต้องศึกษาค้นคว้าเพื่อที่จะให้การปฏิบัติงานในหน้าที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกันมีระดับการปฏิบัติการใช้หลักสูตรไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เขาวุฒิชัย มณีรัตน์ (2535 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ครูผู้สอนที่มีความแตกต่างกันในระดับการศึกษาและระดับวุฒิทางลูกเสือ มีความคิดเห็นต่อการบริหารหลักสูตรกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดุสิต ลัดนาศิริโรจน์ (2536 : บทคัดย่อ) พบว่า ครูที่มีความแตกต่างกันในด้านวุฒิทางการศึกษามีปัญหาการใช้หลักสูตรไม่แตกต่างกัน

4.4 การปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่จบวิชาเอกต่างกันพบว่า ระดับการปฏิบัติการใช้หลักสูตรโดยภาพรวม และแต่ละงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เสริมสร้างทักษะและปลูกฝังคุณธรรมที่ต้องการให้แก่เด็ก อีกทั้งระบบการสรรหาครูผู้สอนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ยังไม่ค่อยคำนึงถึงเรื่องวุฒิหรือประสบการณ์ที่โรงเรียนต้องการ การได้มาซึ่งบุคลากรยังเป็นไปในลักษณะสำเร็จวิชาเอกอะไรก็สอนระดับประถมศึกษาได้ (มงคล บัวชุม,

2534 : 68) และสภาพที่เป็นจริงโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี โดยเฉพาะอย่างยิ่งชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 ครูผู้สอนจะต้องทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้น และสอนทุกกลุ่มประสบการณ์ จึงต้องสอนทั้งวิชาที่ถนัดตรงกับสาขาวิชาเอกที่เรียนมา และสอนวิชาที่ไม่ถนัด ในตำแหน่งที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งต้องรับผิดชอบงานในลักษณะเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่า สิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องรับผิดชอบในฐานะที่เป็นผู้ใช้หลักสูตรโดยตรงนั้น เมื่อได้รับมอบหมายงานการเรียนการสอนให้ปฏิบัติ ครูจะต้องพิจารณาพื้นฐานและความพร้อมของผู้เรียน ตลอดจนเงื่อนไขอื่น ๆ ในการสอน เช่น วัสดุอุปกรณ์ สถานที่และโอกาส แล้วเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสมนำผู้เรียนผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ของทักษะกระบวนการตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในบทเรียนนั้น โดยคำนึงถึงความเป็นจริงว่า ไม่มีวิธีสอนใดที่เหมาะสมกับผู้เรียนทุกคนโดยไม่มีข้อจำกัด และพยายามเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนให้มากที่สุด (กรมวิชาการ, 2534 : 34) ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่จบวิชาเอกที่ต่างกันก็จะมีระดับการปฏิบัติการใช้หลักสูตรที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วราภรณ์ เทพสุนทร (2535 : 64) ที่พบว่า ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานต่างกันและมีสาขาวิชาเอกต่างกัน มีระดับความเข้าใจ มีการปฏิบัติ มีความพร้อมและความสามารถเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ไม่แตกต่างกัน

5. ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สรุปได้ดังนี้

5.1 การบริหารหลักสูตร เสนอแนะให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งระดับจังหวัดและอำเภอ จัดอบรมเพิ่มเติมเรื่องการใช้หลักสูตรให้กับครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียน หลังจากการใช้หลักสูตรควรให้มีการสัมมนาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรทั้งในระดับกลุ่มโรงเรียนและอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียนต้องให้ความสนใจและเห็นความสำคัญของการบริหารหลักสูตรและการบริหารวิชาการ

5.2 การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร เสนอแนะครูผู้สอน ทำความเข้าใจกับการสอนที่เน้นกระบวนการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง และให้เด็กเรียนโดยการปฏิบัติจริง

5.3 การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ได้เสนอแนะให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ให้การสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ และให้ผู้บริหารทุกระดับติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ข้อค้นพบที่น่าจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน รวมถึงผู้เกี่ยวข้องเพื่อจะได้ปรับปรุงและพัฒนาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนควรตระหนักและเห็นความสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน ควรพัฒนาตนเองและปรับปรุงการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบให้มากยิ่งขึ้น มีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมและหาโอกาสเข้ารับการอบรมหรือฟังการประชุม ชี้แจงเรื่องการใช้หลักสูตรอยู่เสมอ

1.2 การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการบริหารวิชาการในโรงเรียนให้มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการนิเทศภายใน และการบริการห้องสมุด ในการจัดครูเข้าสอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้บริหารโรงเรียนควรพิจารณาคัดเลือกบุคคลที่มีวิญญูและมีประสบการณ์

1.3 ผู้มีหน้าที่นิเทศระดับจังหวัด อำเภอ และกิ่งอำเภอ ควรให้ความช่วยเหลือแนะนำ และสนับสนุนการใช้หลักสูตรของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และควรมีการติดตามผลการใช้หลักสูตร เพื่อหาแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.4 สถาบันผลิตครูควรให้ความรู้แก่นักศึกษาและครูประจำการ เกี่ยวกับกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 3 หลังจากใช้หลักสูตรฉบับนี้แล้วว่ามีปัญหาอุปสรรคหรือไม่เพียงไร เพื่อจะได้หาแนวทางช่วยเหลือ และเป็นแนวปฏิบัติกับชั้นอื่น ๆ ต่อไป

2.2 ควรศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเพื่อเป็นแนวทางแก่ครูได้นำไปปฏิบัติ

2.3 ควรประเมินผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในโรงเรียนทั่วไป เปรียบเทียบกับผลการประเมินการใช้หลักสูตรในโรงเรียนร่วมพัฒนาหลักสูตร

2.4 ควรศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอน จำแนกตามตัวแปรอื่น ๆ เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของโรงเรียน

2.5 ควรศึกษาการใช้เวลาในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามตัวแปรต่าง ๆ